

Jevgenij Tyihanovics

A belorusz művész neve nem ismeretlen a magyar kisgrafikagyűjtők körében. Szép rézkarcai, linóleummetszetei minden igényesebb gyűjteményben megtalálhatók. A Minszkben élő művész magyarországi népszerűségét bizonyítja, hogy 1972 februárjában, 60. születésnapja alkalmából Dunaújvárosban egyéni kiállítása nyílt, amelynek anyagát — 134 ex librist — Tyihanovics a városnak ajándékozta. Nemes gesztusáért Dunaújváros díszpolgárává választották.

Jevgenij Tyihanovics (220 005 Minszk, ul. V. Horuszaj 9/27.) 1911. november 25-én született Kazahsztánban vasutas családból. A család 1923-ban települt vissza Belorussziába, és 1927-ben Minszkbe költözött. Itt a leendő művész építőipari szakiskolába járt, majd 1932-ben elvégezte a Vityebszki Képzőművészeti Technikumot. Ekkor főleg könyvek illusztrálásával foglalkozott. Az elsők között lett Belorusszia képzőművészeti szövetségének tagja. 1935 óta vesz részt köztársasági és országos képzőművészeti kiállításokon.

Munkásságának korai szakaszára az útkeresés a jellemző: a keresgélés, hogy belső világának legmegfelelőbb kifejezési formáit megtalálja. Elsősorban a festészetet művelte, de foglalkozott a szobrászattal is, később színházi díszleteket, plakátokat, freskókat, pannókat, szén- és tusrajzokat készített. Az 50-es évektől kezdve linóleummetszeteit is alkot. Sok akvarellje van: tájképek, csendlétek. Több mint két tucat portrét készített. valamennyi olajfestmény.

1963-ban Minszkben volt kiállítása, amelyen a művész 30 éves képzőművészeti munkásságáról adott számot, több mint 200 művét mutatta be. Egyébként a belorussziai képzőművészeti és irodalmi múzeumokban számos alkotása látható.

Viszonylag későn, 1967-ben kezdett ex librisekkel foglalkozni, ekkor készült első linóleummetszetes könyvjegye. Ex libriseinek száma ma már megközelíti a háromszázat. Ezek linóleummetszetek, rézkarok és hidegtűs eljárással készült lapok.

Különösen a portrét szereti, amelyen nagyszerűen be tudja mutatni az ábrázolt személy belső világát, hangulatát. Könyvjegyein is gyakran látható portré, s ez kritikusai szerint jellemző könyvjegy művészetére. Különösen sikerültek ilyen témájú rézkarcai. Lapjain belorusz,

orosz, szovjet, magyar, lengyel, német íróknak, politikusoknak, művészeknek állít emléket. Egész sorozat könyvjegye van V. I. Leninről.

J. Tyihanovics természetesen nemcsak arcképes könyvjegyeket készít. Nagyszerűen alkalmazza ex librisein a belorusz nemzeti ornamentikát, bemutatja a népi használati eszközöket, szülőföldjének népi építészetét, népművészetét, népmesei motívumokat ábrázol.

A művész magyar vonatkozású könyvjegyeinek többsége 1971-ben, a dunaújvárosi kiállításra készült. Különösen a magyar írók, hadvezérek, zeneszerzők portréit ábrázoló ex librisei figyelemre méltóak: *Szent László király hermája* (ex libris Semsey András), *II. Rákóczi Ferenc* (ex libris Réthy István), *Petőfi Sándor* (ex libris A. G. Sztrelcesz, ex libris dr. Stefan Csányi), *Liszt Ferenc* (ex libris István Réthy), *Arany János* (ex libris Semsey András), *Ady Endre* (Dalmay Árpád könyve), *Bartók Béla* (ex libris Semsey Andor), *Szamuely Tibor* (ex libris Árpád Dalmay).

Jevgenij Tyihanovics a Szovjetunió és a szocialista országok sok művészeivel és kisgrafikagyűjtőjével folytat levelezést és cserét. Ez a kapcsolat — saját bevallása szerint — arra kötelezi őt, hogy ex librisein bemutassa népének és a baráti országok népeinek történelmi eseményeit, híres embereit, kultúráját, népművészetét.

Művei szovjet városokban, továbbá Japánban (Expo '70), Magyarországon, Lengyelországban, Csehszlovákiában, az NDK-ban, Jugoszláviában, Portugáliában szerepeltek kiállításokon. De jól ismerik lapjait a nyugat-európai gyűjtők is. hiszen kisgrafikáit a nemzetközi exlibris-kongresszusokon szintén rendszeresen bemutatják.

A művész hiszi és vallja, hogy az ex librisnek nagy eszmei és művészi szerepe van, s hogy a könyvjegy a könyvet szerető, megbecsülő nép kulturális színvonalának egyik fokmérője. E sorok írójának küldött egyik levelében írja: „... Az ex libris olyan műalkotás, amely ... bemutatja egy-egy nép művészetének és kultúrájának fejlettségét, lehetővé teszi az egymás nyelvét nem értő emberek számára, hogy a művészet nyelvének közvetítésével szót értsenek.”

Ez Jevgenij Tyihanovics művészi hitvallása. És ennek a szellemében alkot újabb és újabb művészi könyvjegyeket, szolgálja rendkívül értékes munkásságával, emberi kapcsolataival a népek közötti barátságot, megértést. Köszönjük neki!

Dalmay Árpád